

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการเชื่อมโยงความในเรื่องราวของเด็กไทยอายุ 4-7 ปี ที่มีพื้นฐาน
สิ่งแวดล้อมต่างกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบการเชื่อมโยงความของเด็กไทยอายุ 4-7 ปี
จากชนิดเรื่องเล่านิทานและเรื่องเล่าประสบการณ์ 2. เปรียบเทียบการเชื่อมโยงความของเด็กทั้ง 3
ช่วงอายุ ระหว่าง 4-7 ปี 3. เปรียบเทียบการเชื่อมโยงความระหว่างกลุ่มเด็กที่เติบโตในครอบครัว
ปกติกับกลุ่มเด็กที่เติบโตในสถานสงเคราะห์ โดยมีสมมติฐาน 3 ข้อ คือ 1. การเชื่อมโยงความที่เกิด
ในเรื่องเล่าประสบการณ์จะมีความถี่การใช้มากกว่าที่เกิดในเรื่องเล่านิทาน 2. การเชื่อมโยงความ
จะมีความถี่การใช้ที่เพิ่มมากขึ้นตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น 3. สิ่งแวดล้อมที่ต่างกันของเด็กอายุ 4-7 ปี
มีผลทำให้ความถี่ของการเชื่อมโยงความที่เด็กใช้แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเด็กที่ผ่านการทดสอบความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและ
ได้รับการจัดกลุ่มออกเป็นสองกลุ่มสิ่งแวดล้อมตามแต่ละช่วงอายุ จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

การเก็บข้อมูลประกอบไปด้วย การให้กลุ่มตัวอย่างเล่าเรื่องเล่านิทานและเรื่องเล่า
ประสบการณ์ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผ่นภาพนิทาน เครื่องมือเพื่อใช้ในการบันทึกเสียง
โปรแกรมทางสถิติ รวมถึงแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวเด็กจากผู้ปกครอง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา
และสรุปผลของการวิจัยได้โดยสังเขปดังนี้

1. การเชื่อมโยงความในเรื่องเล่านิทานและเรื่องเล่าประสบการณ์ของเด็กไทย

ในส่วนของการวิเคราะห์ถึงประเภทการเชื่อมโยงความในเด็กไทย อายุ 4-7 ปี ทั้ง 5
ประเภท พบว่า การแบ่งประเภทที่ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 มีความ
ครอบคลุมในเนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัยนี้ กล่าวคือ 1. การอ้างถึง มีทั้งหมด 2 ประเภทหลัก คือ การ
อ้างถึงบุรุษสรรพนาม และการอ้างถึงด้วยการบ่งชี้ 2. การละ มีการละทั้งหมด 3 ประเภท คือ การ
ละหน่วยนาม การละหน่วยกริยา และการละหน่วยอนุภาคหรือประโยค 3. การซ้ำ มี 3 ลักษณะ
คือ การซ้ำรูป การซ้ำโครงสร้าง และการซ้ำความหมาย 4. การเชื่อม มี 10 ลักษณะ คือ การเชื่อม
เพื่อแสดงการเพิ่มหรือเสริมข้อมูล การเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์

แบบตรงกันข้าม การเชื่อมแสดงตัวอย่าง การเชื่อมแสดงความเป็นเหตุ การเชื่อมแสดงความเป็นผล การเชื่อมเพื่อแสดงวัตถุประสงค์ การเชื่อมแสดงลำดับเวลาที่ต่อเนื่องกัน การเชื่อมแสดงการเปลี่ยนเรื่องหรือความคิด และการเชื่อมแสดงความต่อเนื่องหรือขยายความ 5. **การเชื่อมโยงคำศัพท์** พบว่ามีการเชื่อมโยงคำศัพท์ 3 ลักษณะ คือ การใช้คำที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกันแบบคำเฉพาะเจาะจง-ทั่วไป การใช้คำที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกันแบบคำแสดงองค์ประกอบย่อย-ทั้งหมด และการใช้คำตรงกันข้าม

ในส่วนผลการทดสอบทางสถิติด้านความแตกต่างของชนิดเรื่องเล่า พบว่า ผลการทดสอบการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่านิทานประเภทการซ้ำและการละมีค่าแตกต่างกันกับการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าประเภทการที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่านิทานในภาพรวมและประเภทการอ้างอิง การเชื่อม การเชื่อมโยงคำศัพท์ ไม่มีความแตกต่างกันกับการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าประเภทการ อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาความถี่โดยรวมของแต่ละประเภทการเชื่อมโยงความจากตารางที่ 4.1-4.5 จะเห็นได้ว่า แนวโน้มโดยส่วนใหญ่ของความถี่ที่พบการเชื่อมโยงความโดยรวม เมื่ออยู่ในเรื่องเล่าประเภทการจะมีค่าที่มากกว่าอยู่ในเรื่องเล่านิทาน (ยกเว้นการซ้ำ) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย นอกจากนี้ด้านความถี่แต่ละประเภทการเชื่อมโยงความยังพบว่า ประเภทการเชื่อมโยงความสองอันดับแรกที่มีความถี่มากที่สุด คือ การเชื่อม และการอ้างอิง (ความถี่ 1,365 และ 717 ครั้ง ตามลำดับ) และอันดับที่น้อยที่สุด คือ การเชื่อมโยงคำศัพท์ (ความถี่ 109 ครั้ง)

2. การเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กไทยในช่วงอายุ 4-7 ปี

กล่าวโดยสรุปผลจากการวิจัยประเด็นการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กไทยช่วงอายุ 4-7 ปี ทั้งในภาพรวม และแยกย่อยทั้ง 5 ประเภท พบว่า ช่วงอายุของเด็กที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ 4 ปี จนถึง 7 ปี มีแนวโน้มของจำนวนคำที่ใช้เพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้นแต่ไม่ส่งผลทำให้การใช้การเชื่อมโยงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้จะมีอายุอยู่ในระดับใดของช่วงอายุ 4-7 ปี ก็ตาม ความถี่ของการเชื่อมโยงความจะไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ดี หากพิจารณาตัวเลขของความถี่ของคำที่นับเป็นการเชื่อมโยงความเปรียบเทียบกับตัวเลขของจำนวนคำทั้งหมด จะเห็นได้ว่าคำที่เป็นการเชื่อมโยงความมีแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ถึงแม้จะไม่ได้มีความถี่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในทุกช่วงอายุก็มีตัวเลขที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของคำดังกล่าวที่เพิ่มขึ้น (แสดงไว้ในตารางที่ 5.6) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การเชื่อมโยงความในเรื่องราวของเด็กไทยที่เติบโตในครอบครัวปกติและในสถานสงเคราะห์

ผลการทดสอบการเชื่อมโยงความของเด็กที่เติบโตในครอบครัวปกติในภาพรวมและในประเด็นย่อย ประเภทการอ้างถึง การละ การเชื่อม การเชื่อมโยงคำศัพท์ มีความถี่ที่ใช้มากกว่าของเด็กที่เติบโตในสถานสงเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียงประเภทของการซ้ำที่ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเด็กทั้งสองกลุ่มสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ โดยรวมกลุ่มเด็กที่เติบโตในครอบครัวปกติมีปริมาณการเชื่อมโยงความ 1,756 ครั้ง มากกว่าเด็กที่เติบโตในสถานสงเคราะห์ที่มี 1,437 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานว่าสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันของเด็กอายุ 4-7 ปี มีผลทำให้การเชื่อมโยงความแตกต่างกันโดยการเชื่อมโยงความในเด็กที่เติบโตในครอบครัวปกติมีความถี่มากกว่าเด็กที่เติบโตในสถานสงเคราะห์

อภิปรายผล

จากการศึกษาในส่วนหนึ่งของประเด็น ของการเปรียบเทียบระหว่างชนิดเรื่องราวชี้ให้เห็นว่า โดยรวมเรื่องราวที่ต่างกันไม่มีผลต่อความสามารถในการใช้การเชื่อมโยงความของเด็กอายุ 4-7 ปี อย่างมีนัยทางสถิติ แม้งานวิจัยนี้จะได้ศึกษาในรายละเอียดขององค์ประกอบหรือโครงสร้างของชนิดเรื่องเล่านิทานกับเรื่องเล่าประสบการณ์ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ประเภทของการเชื่อมโยงความบางประเภทได้รับอิทธิพลจากความแตกต่างกันของชนิดเรื่องเล่าที่ต่างกัน กล่าวคือ การซ้ำพบมากในเรื่องเล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญ และการละพบมากในเรื่องเล่าประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับรายงานการวิจัยหลายชิ้นอาทิ จินและมิเชล (1990) อังใน ซาปิโร (1997) (Jean and Micheal, 1997) อังใน Shapiro, 1990) นอร์ริค (Norrick, 2000) สมทรง บุรุษพัฒน์ (Burusphat, 1993) และวิภา ฌาณวงศ์ (Chanawangsa, 1986) (ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 4) ซึ่งต่างก็ชี้ให้เห็นหน้าที่ของการเชื่อมโยงความให้เกิดประสิทธิภาพและเหมาะสมกับแต่ละชนิดเรื่องเล่า จึงอาจเป็นข้อสรุปได้ว่า เมื่อเด็กเล่าเรื่องเล่าที่ต่างชนิดกันจะมีเพียงการเชื่อมโยงความประเภทการซ้ำและการละเท่านั้นที่ส่งผลต่อด้านปริมาณของการใช้ที่เพิ่มมากขึ้นจนทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างชนิดเรื่องเล่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กช่วงอายุ 4-7 ปี ผลจากการวิจัยพบว่า ช่วงอายุที่ต่างกันไม่ได้มีผลต่อความแตกต่างกันของการเชื่อมโยงความที่เด็กใช้ ถึงแม้ว่าใน

การศึกษาพัฒนาการทางด้านภาษาระดับคำของเด็กโดยทั่วไป จะพบว่าโดยส่วนใหญ่ปริมาณคำในเด็กจะเพิ่มมากขึ้นไปตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้นก็ตาม (Carroll, 2004) แต่ผู้วิจัยเห็นว่าหากแยกคำออกเป็นคำเนื้อหาและคำที่เป็นการเชื่อมโยงความแล้ว คำที่เป็นการเชื่อมโยงความจะมีแนวโน้มของความถี่ที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าหรืออาจไม่แตกต่างกันมาก (ดังแสดงในตารางที่ 5.6) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ เนลสันและกรันเดล อ้างใน ฮอฟ กินเบิร์ก (Nelson and Grindel, 1981 อ้างใน Hoff-Ginsberg, 1997) ที่ชี้ให้เห็นว่าเด็กจะมีการเชื่อมโยงประโยคหรือข้อความได้ชัดเจนถูกต้องก็ต่อเมื่อช่วงอายุเด็กก้าวเข้าสู่ตอนปลายของอายุ 6-7 ปี ขึ้นไป

ด้านผลการศึกษาส่วนของการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กที่เติบโตใน

ครอบครัวปกติและในสถานสงเคราะห์พบว่า อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความแตกต่างของการเชื่อมโยงความในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียงการซ้ำซึ่งเป็นประเภทการเชื่อมโยงความชนิดเดียวที่อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมไม่มีผลต่อความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการที่สิ่งแวดล้อมไม่ได้มีผลต่อการเชื่อมโยงความประเภทการซ้ำ เนื่องจากหน้าที่ของการซ้ำโดยปกติจะมีความเป็นสากลลักษณะ (universal) เหมือนกันในทุกภาษา เช่น เพื่อเน้นย้ำ เชื่อมโยงข้อมูลเดิมที่ได้กล่าวไปก่อนหน้า รวมถึงขยายความให้รายละเอียดเนื้อหาซึ่งหน้าที่เหล่านี้ไม่ว่าจะอยู่ในเรื่องเล่าประเภทใดหน้าที่ของการซ้ำที่เด็กใช้ในเรื่องเล่าก็ยังคงเดิม ถึงแม้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วการซ้ำจะพบมากในเรื่องเล่าที่ได้รับการเรียบเรียงเนื้อหาและใช้ภาษาที่สละสลวยเหมือนดังเช่นเรื่องเล่านิทานก็ตาม แต่การที่เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ เช่น เติบโตในสถานสงเคราะห์ก็ไม่ได้มีผลต่อการที่เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะมีการใช้การซ้ำที่ด้อยหรือน้อยกว่า เมื่อพิจารณาแบบสอบถามของผู้ปกครองที่ดูแลเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ประกอบกันจะพบว่าการที่เด็กในสถานสงเคราะห์สามารถใช้การซ้ำได้ในปริมาณมากอาจมีความเป็นไปได้ เพราะเด็กในสถานสงเคราะห์ถูกฝึกทักษะการอ่านหนังสือนิทานด้วยตัวเองเป็นประจำทุกวัน ถึงแม้ว่าอาจจะไม่ได้เกิดจากการที่ผู้ปกครองหรือพ่อแม่เป็นผู้เล่าให้ฟังเหมือนเด็กที่เติบโตในครอบครัวปกติก็ตาม แต่การที่ได้รับการฝึกฝนอาจส่งผลให้เด็กในสถานสงเคราะห์สามารถใช้การเชื่อมโยงความเพียงบางประเภทได้ดีกว่าเด็กในครอบครัวปกติเช่นกัน ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมในเรื่องของชุมชนที่เด็กเติบโต การเลี้ยงดูเอาใจใส่ และการได้รับโอกาสที่ดีในการศึกษามีส่วนสำคัญต่อการที่จะพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การเชื่อมโยงความ (cohesion) สามารถเป็นเครื่องมือที่ใช้ชี้วัดความสามารถของการใช้และพัฒนาการทางภาษาในระดับข้อความ (Discourse) ของเด็กได้ ดังนั้นประเด็นอื่นในภาษาระดับข้อความ เช่น คำบ่งชี้ (deixis) หัวเรื่อง (topic) แก่นเรื่อง (theme) การลำดับความ (priority) และโลกทัศน์ที่มีต่อการใช้ภาษา (linguistic vision) อาจเป็นตัวชี้วัดภาษาในเด็กได้เช่นกัน นอกจากนี้การศึกษาในประเด็นเหล่านี้ในภาษาไทยยังมีอยู่น้อยจึงควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในประเด็นนี้เป็นอย่างยิ่ง

2. จากผลของการวิจัยนี้ การเชื่อมโยงความในประเภทการซ้ำพบมากในเรื่องเล่านิทานอาจเป็นผลมาจากเรื่องของระบบความจำ (memory) ภาษาในเด็ก ดังนั้นจึงเห็นว่าประเด็นเรื่องความสามารถในวิธีการเรียกกลับข้อมูลจากความจำในเด็กเป็นหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น การศึกษาว่าเด็กในช่วงอายุใดจะมีความจำได้ดีเหมาะแก่การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาในประเภทต่างๆ กัน

3. การวัดปริมาณในการเชื่อมโยงความในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่แตกต่างกันของเด็ก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นดังกล่าวสามารถนำไปแนวทางให้กับสถาบัน หรือองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ได้ ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก อาทิ สื่อการเรียนการสอน บุคคลากรที่มีจำนวนมากพอต่อการดูแลและอบรมสั่งสอน การให้เวลาฝึกทักษะในการสื่อสารแก่เด็ก เพื่อให้เกิดการลดช่องว่างของโอกาสที่เด็กจะได้เรียนรู้และพัฒนาภาษา

4. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้ผ่านการวัดความสามารถทางเชาวน์ปัญญาให้อยู่ในระดับปานกลางจนถึงฉลาดเพื่อคัดเลือกมาใช้กับงานวิจัยนี้ จึงทำให้เห็นว่ามีเด็กบางส่วนมีเชาวน์อยู่ในระดับที่บหรือต่ำ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจหากนำกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาศึกษาเปรียบเทียบด้านความแตกต่างถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมว่ามีผลต่อเด็กที่มีเชาวน์ปัญญาในระดับดังกล่าวด้วยหรือไม่ เพราะเป็นไปได้ว่าเชาวน์ปัญญาในระดับที่บอาจส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาโดยเฉพาะในระดับข้อความด้วย